

Innst. O. nr. 44

(2001-2002)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Ulf Erik Knudsen om lov om endring i lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv. (Etter at det er foretatt fondsavsettelser skal selskapets overskudd fordeles med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål)

Dokument nr. 8:16 (2001-2002)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne fremmer med dette et forslag om at Odelstinget skal foreta endring i lov om pengespill 28. august 1992 nr. 103 § 10, slik at det blir innført en ny fordelingsnøkkel for tippemidlene som fordeles fra overskuddet i Norsk Tipping AS.

Forslagsstillerne er av den oppfatning at det bør innføres en ny fordelingsnøkkel i fordelingen av tippemidlene. Det er ønskelig at en større del av tippemidlene blir tildelt frivillige lag og organisasjoner innen idrett og kultur. En ny fordeling av tippemidlene bør føre til at den delen som i dag går til forskning tas ut av tippemidlene, slik at det totale overskudd fra Norsk Tipping AS går til idrett og kultur med en like stor del på hver. En slik endring vil medføre en betydelig styrking av det frivillige arbeidet som foregår i de frivillige organisasjonene innen disse sektorer.

Norsk Tipping AS er et statlig instrument for å finansiere samfunnsnyttige formål. Overskuddet av Norsk Tippings virksomhet fordeles med en tredel hver til idrett, kultur og forskning. 1999 ble Norsk Tippings beste år noensinne med et overskudd på 2,7 mrd. kroner.

Dersom det innføres en todeling av overskuddet fra Norsk Tipping til idrett og kultur, vil de midlene som i dag går til forskning fra tippemidlene falle bort. Etter forslagsstillerens oppfatning er det u hensiktsmessig at tippemidler skal gå til forskningsformål. Norge ligger i dag langt etter våre nærmeste handelspartnere og de andre nordiske land når det gjelder satsning på forskning. Vi ligger også godt under gjennomsnittet for OECD-land. Norge må derfor gjøre en satsning på forskning i årene som kommer, noe som krever en samordnet planlegging. Det vil derfor være mest naturlig at midler til forskning blir bevilget di-

rette over statsbudsjettet og ikke må basere seg på overskudd fra tippemidler. Dette er en av de problemstillinger som Regjeringen må se på, og da helst i forbindelse med statsbudsjettet.

En endring av fordelingsnøkkelen for tippemidlene krever en lovendring i lov om pengespill 28. august 1992 nr. 103 § 10.

En endring av fordelingen av tippemidler vil medføre en betydelig styrking av frivillige lag og organisasjoner innen idrett og kultur. Ved en todeling vil disse bli tildelt ca. 450 mill. kroner hver ekstra hvert år, noe som vil ha stor betydning for frivillig arbeid i Norge.

Forslagsstillerne har fremmet følgende forslag:

«Vedtak til lov om endring i lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv.

I

I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv. gjøres følgende endring:

§ 10 skal lyde:

Etter at det er foretatt fondsavsetninger, skal selskapets overskudd fordeles med *en halvdel til idrettsformål, fordelt til idrettens paraplyorganisasjoner og en halvdel til kulturformål, fordelt til frivillige lag og organisasjoner innen kultur. Midlene fordeles av Kongen. Av selskapets overskudd skal 3 pst. avsettes på et fond hvor midlene skal benyttes til arrangering av store internasjonale mesterskap innenlands.*

Fordelingsnøkkelen i første ledd innføres gradvis over 5 år, ved at den tredjedel som tidligere gikk til

forskning, avvikles med 1/5 fra 1. januar 2002 og 5/5 fra 1. januar 2007.

II

Denne lov trer i kraft straks.»

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Eli Sollied Øveraas, viser til at Norsk Tipping AS er et statlig instrument for å finansiere samfunnsnyttige formål. Komiteen har merket seg at prisjustert til 1999-kroner har selskapet i løpet av 51 år bidratt med 47 mrd. kroner til samfunnsnyttige formål. Overskuddet av Norsk Tippings virksomhet fordeles med en tredel hver til idrett, kultur og forskning. I 1999 var fordelingen mellom idrett, kultur og forskning 812 mill. kroner til hvert formål, og i 2000 var fordelingen mellom dem 824 mill. kroner på hver.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil ta et nytt grep for å øke offentlig satsing på kultur, idrett og forskning. Satsing på alle disse tre områdene er å satse på framtida - på forebygging, på barn og unge, på livskvalitet og verdiskapning. Derfor vil flertallet at det innføres en ny fordelingsnøkkel i fordelingen av tippemidlene, samtidig som Forskningsfondet fylles opp med ny kapital. Flertallet vil dele tippemidlene mellom idrett og kultur, og at dette fases inn over en 3-årsperiode. For at dette skal kunne gjøres må det foretas endring i lov om pengespill (lov av 28. august 1992 nr. 103 § 10), slik at det blir innført en ny fordelingsnøkkel for tippemidlene som fordeles fra overskuddet i Norsk Tipping AS. Flertallet foreslår at den delen av midlene som i dag går til forskning skal fases ut av tippemidlene over tre år, slik at det totale overskudd fra Norsk Tipping AS skal gå til idrett og kultur med en like stor del på hver. Dette vil være en betydelig styrking av området – på anslagsvis 400-450 mill. kroner til hvert formål.

Flertallet vil også styrke Norges samlede innsats innenfor forskning og få gjennomført den opptrappingsplanen som er vedtatt i Stortinget. Norge ligger etter våre nærmeste handelspartnere og de andre nordiske land når det gjelder satsing på forskning og også godt under gjennomsnittet for OECD-land. Opptrappingsplanens mål om å nå gjennomsnittlig OECD-

nivå innen 2005 skal derfor settes ut i livet. Når det innføres en todeling av overskuddet fra Norsk Tipping til idrett og kultur, vil de midlene som i dag går til forskning fra tippemidlene falle bort. For å kompensere for dette går flertallet inn for en ekstraordinær bevilgning til Forskningsfondet, slik at forskningen får en ekstra tilførsel av avkastningen fra dette fondet minst tilsvarende det forskningen i dag får fra tippemidlene. Etter flertallets opplegg vil Forskningsfondets kapital øke fra 13 til 27 mrd. kroner. Flertallet ønsker ikke at omleggingen av systemet skal innebære endret fordeling mellom typer av forskning eller typer av institusjoner. Regjeringen bes gjennom statsbudsjettet sørge for at grunnforskningens andel av forskningsmidlene opprettholdes.

Flertallet viser til at Kulturdepartementet fordeler idrettens andel av tippesoverskuddet etter retningslinjer som Stortinget gir. Flertallet forutsetter at Kulturdepartementet, når det skal se på fordelingsnøkkelen innen anlegg, tar høyde for kostnadsforskjeller bl.a. mellom pressområdene og distriktene. Flertallet vil at 7 pst. av anleggsmidlene til idretten skal gå til friluftsanlegg, (f.eks. naturstier, opparbeiding av løypetraseer, turisthytter, rehabilitering av disse osv.). Flertallet ber også om at departementet vurderer om det skal settes krav til anleggsmidlene til kultur og idrett, som skal benyttes av barn og unge i alle anlegg som får statsstøtte, ikke skal betale leie eller betale en meget lav leie.

Flertallet mener at en betydelig del av den totale økningen av midlene til idretten skal gå til lokal aktivitet for barn og unge.

Flertallet viser til prøveordningen med tilskudd til friluftstiltak for barn og unge gjennom Friluftslivets Fellesorganisasjon (FRIFO) og Friluftslivets Landsforbund, som gjøres permanent og styrkes.

Flertallet vil understreke at ordningen for rehabilitering av skolebygg, anleggsmidlene innen idretten og tilskuddsordningen for lokale og regionale kulturbygg i større grad må sees i sammenheng. Flertallet ser eksempler som at idrettsanlegg i større grad bør legges i nærheten av skoler for å utnytte arealene på en bedre måte, og at flerbrukshaller kan være en god løsning der en kan ha kulturbygg, bibliotek, svømmehaller osv.

Flertallet vil at en tredjedel av kulturmidlene fra tippingen skal fordeles av Kongen etter en egen fordelingsordning. Med dagens nivå på tippesoverskuddet tilsvarer denne tredjedelen det økte beløp som kulturlivet tilføres ved endret fordelingsnøkkel. Flertallet går inn for at fordelingsordningen skal fordele midler til gjennomføring av den kulturelle skolesekken, økt satsing på Frifond og investeringer i lokale/regionale kulturelle møteplasser.

Flertallet vil øremerke om lag 40 pst. av midlene til tiltak for gjennomføring av den kulturelle sko-

lesekkene ved at barn og unge får tilgang til kulturopplevelser og mulighet for selv å delta i kulturelle aktiviteter gjennom samarbeid med ulike kulturinstitusjoner, og kunstnere, og gjennom et samarbeid mellom skolen, kulturskolen og frivillige lag og organisasjoner som kor, korps, amatørteaterlag osv., slik at også disse får en betydelig styrket aktivitet gjennom disse midlene. Gjennomføring av den kulturelle skolesekken vil også gi positive ringvirkninger på den kulturelle produksjonen og på kunstnernes muligheter til å tilføre samfunnet kunstnerisk aktivitet.

Flertallet vil at om lag 30 pst. av midlene skal gå til å styrke ordningen med Frifond, slik at all frivillig barne- og ungdomsaktivitet får et betydelig løft. Om lag 30 pst. av midlene skal gå til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser, slik som flerbrukshus, allaktivitetshus og hus for kultur o.a.

Flertallet forutsetter at fordelingsordningen ikke skal gå på bekostning av tilsvarende bevilgninger på statsbudsjettet, men føre til en reell økning til disse formålene, minst tilsvarende den økte tilførselen fra tippemidlene. Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til organiseringen av en slik fordelingsordning i løpet av 2002.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«A

Vedtak til lov
om endring i lov 28. august 1992 nr. 103
om pengespill mv.

I

I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv. gjøres følgende endring:

§ 10 skal lyde:

Etter at det er foretatt fondsavsetninger, skal selskapets overskudd fordeles med *en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål*. Midlene til idrettsformål fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål fordeles $\frac{2}{3}$ av Stortinget og $\frac{1}{3}$ av Kongen.

II

Ikrafttreddelses- og overgangsbestemmelser

Denne lov trer i kraft straks.

Endringen i § 10 får ikke virkning for fordelingen i 2002 av overskuddet for 2001.

Overskuddet for 2002 fordeles i 2003 med 4/18 til vitenskapelige formål, 7/18 til idrettsformål og 7/18 til kulturformål. Av midlene til kulturformål fordeles 6/7 av Stortinget og 1/7 av Kongen.

Overskuddet for 2003 fordeles i 2004 med 2/18 til vitenskapelige formål, 8/18 til idrettsformål og 8/18 til kulturformål. Av midlene til kulturformål fordeles 3/4 av Stortinget og 1/4 av Kongen.

B

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til organiseringen av følgende fordelingsordning i statsbudsjettet for 2003:

Den delen av kulturmidlene fra tippingen som fordeles av Kongen skal gå til en egen fordelingsordning. Om lag 40 pst. av midlene skal gå til å realisere den kulturelle skolesekken over hele landet. Om lag 30 pst. skal gå til Frifond og om lag 30 pst. til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser, slik som for eksempel flerbrukshus, allaktivitetshus og hus for kultur.

Denne ordningen skal ikke gå på bekostning av tilsvarende bevilgninger på statsbudsjettet, men føre til en reell økning til disse formålene minst tilsvarende den økte tilførselen fra tippemidlene.

C

Stortinget ber Regjeringen stå fast på målet om å nå gjennomsnittlig OECD-nivå på forskningen innen 2005, og sørge for dette i de ordinære budsjettframlegg.

D

Stortinget ber Regjeringen om at grunnforskningens andel av de totale forskningsmidlene opprettholdes, og ber Regjeringen sørge for dette i statsbudsjettet.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet vil understreke målsetningen om å gi barn i grunnskolen større tilgang til ulike kulturuttrykk og selv delta aktivt i kulturelle aktiviteter. Disse medlemmer viser til den generelle delen av læreplanverket for grunnskolen der dette er sterkt vektlagt som et ansvar for skolen. Disse medlemmer vil berømme de kommuner og fylkeskommuner som har etablert egne prosjekter som integrerer kulturformidling sterkere inn i elevenes skolehverdag. I tillegg til en styrking av den kulturelle skolesekken, mener disse medlemmer at statens viktigste bidrag vil være å styrke det eksisterende virkemiddelapparatet, herunder kultur- og musikkskolene, slik at eksterne aktører; både profesjonelle og frivillige kulturarbeidere, -institusjoner og -organisasjoner, settes i stand til å tilby sine tjenester og kompetanse til skoleverket.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen Stoltenberg i Ot.prp. nr. 49 (1999-2000) varslet en samlet gjennomgang av spill- og lotteriområdet, jf. pkt. 3.3 siste avsnitt:

«Den samlede gjennomgang av statlige og private spill og lotterier vil bl.a. innebære en nærmere vurdering av om det er hensiktsmessig med felles lovgiv-

ning og styring av statlige og private spill og lotterier. Det vil bli foretatt en samlet gjennomgang av rammebetingelsene for de statlige spill og private lotterier, herunder en nærmere vurdering av hvilke formål som skal anses lotteriverdige, om det er behov for en deling av spill- og lotterimarkedet mellom de ulike aktørene, og om det er behov for felles regler for markedsføring og aldersgrenser for spill og lotterier. I forbindelse med gjennomgangen vil bl.a. også TV-lotterier, spill på ferger og spørsmålet om å åpne for kasino m.v. bli utredet, sammen med spørsmålet om nye retningslinjer for kontroll og godkjenning av skrapelodd.»

Disse medlemmer viser videre til kulturministerens brev av 13. desember 2001 (vedlegg 1) om vurderinger av dokumentforslaget, hvor det bekreftes at Kulturdepartementet nå arbeider med en gjennomgang av spill- og lotteriområdet. I likhet med den forrige regjeringen, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2001-2002), tar kulturministeren sikte på å fremme en samlet redegjørelse for Stortinget høsten 2002. I den forbindelse vil behovet for endringer i lov om pengespill og lotteriloven bli vurdert som en del av den samlede gjennomgang. Departementet bekrefter videre at tippemøkkelen og de frivillige organisasjoners inntektmuligheter vil være en del av denne gjennomgangen.

Disse medlemmer vil vise til Sem-erklæringen hvor det fastslås at Samarbeidsregjeringen går inn for en større satsing på idrettsanlegg som er tilpasset behovet til dagens barn og unge, og at tippemidlene i større grad bør kanaliseres til steder med stor underdekning på anlegg.

Disse medlemmer vil videre vise til at Samarbeidsregjeringen har som mål å trappe opp norsk forskningsinnsats til minst gjennomsnittlig OECD-nivå innen 2005. Disse medlemmer mener derfor at det er uheldig å starte med å ta forskningen ut av tippemøkkelen. Sem-erklæringen understreker at en vesentlig del av opptrappingen må skje i grunnforskningstiljøene ved institusjonene innenfor høyere utdanning, og at bevilgninger til grunnforskning og forskerutdanning skal i større grad inngå i institusjonenes grunnbevilgning.

Disse medlemmer finner det ikke naturlig å gjøre endringer i en avgrenset del av spill- og lotteriområdet relativt kort tid før Stortinget skal behandle den gjennomgangen som alle partier har bedt om, og som både regjeringen Stoltenberg og Samarbeidsregjeringen har arbeidet med. Disse medlemmer vil derfor avvente Regjeringens helhetlige gjennomgang av spill- og lotteriområdet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Dokument nr. 8:16 (2001-2002) om forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Ulf Erik Knudsen om lov om endring i lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv. (Etter at det er foretatt fondsavsettelser skal selskapets overskudd fordeles med en

halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål) bifalles ikke.

Disse medlemmer har merket seg at departementet er av den oppfatning at det gjennom EU-retten eller i tilknytning til EØS-avtalen ikke ligger begrensninger i hvem som kan motta inntekter fra pengespill. Departementet påpeker videre at de heller ikke er kjent med at det er utarbeidet forslag til slike regler eller at slike regler er under utarbeidelse, jf. brev av 11. april 2002 fra departementet (vedlegg 2).

Disse medlemmer viser til brev av 29. april 2002 fra finansministeren (vedlegg 3), der følgende fastslås:

«Flertallsforslaget innebærer en svekkelse av budsjettbalansen tilsvarende økningen i fondsavkastningen. Innenfor de budsjetttrammer som følger av handlingsregelen for finanspolitikken, vil dette derfor fortrenge bevilgninger til andre formål over statsbudsjettet i kommende budsjetterminer. Forslaget innebærer et inndekningsbehov på om lag 420 mill. kroner i 2003, mens behovet for inndekning i 2004 blir om lag 840 mill. kroner.»

Disse medlemmer har særlig merket seg at finansministeren anser det som svært uheldig at det legges budsjettmessige føringer i denne størrelsesorden for fremtidige budsjetterminer uten at det anvises inndekning.

Disse medlemmer merker seg videre Finansdepartementets øvrige synspunkt om at den foreslåtte ordningen med tildeling av midler til kulturen vil føre til økt ressursbruk til administrasjon, og at det vil være nødvendig å endre gjeldende forvaltning og fordeling av fondsavkastningen når det gjelder forskning.

Disse medlemmer finner på denne bakgrunn komitéflertallets fremgangsmåte svært uheldig og mener dette kunne vært unngått dersom Stortinget, i stedet for å behandle et privat lovforslag midt i budsjettperioden, hadde ventet til den varslede helhetlige gjennomgang av spill- og lotteriområdet høsten 2002.

Disse medlemmer er positive til å gi økte ressurser til barne- og ungdomsarbeid både innen idrett og kultur og viser bl.a. til behandlingen av frivillighetsmeldingen (jf. Innst. S. nr. 101 (1998-1999)) og den senere oppfølging av denne.

Disse medlemmer har imidlertid merket seg at den foreslåtte styrking av kulturfeltet kun er ørmerket tre avgrensede områder og ikke har som mål en helhetlig satsning.

Disse medlemmer finner dette svært uheldig og mener en økning av kulturbudsjettet i et slikt omfang burde innebære en bredere satsning innenfor kunst og kultur.

Komiteens medlem fra Senterpartiet er svært tilfreds med en endring av fordelingen av overskuddet fra Norsk Tipping som bidrar til en for-

midabel økning av midlene til idrettsformål og kulturformål. Senterpartiet ønsker å støtte utviklingen av et aktivt kulturliv innen ulike genrer og uttrykksformer, og med både profesjonelle og amatører. Dette medlem ser et stort behov i en generell økning av kulturbudsjettet. Primært ønsker Senterpartiet derfor en noe annen fordeling av de økte midlene som nå skal tilfalle kulturen, men velger å støtte flertallets merknader.

Dette medlem synes det er gledelig at tilskuddsordningen for lokale og regionale kulturhus med dette styrkes, slik at det blir mulig å innfri det store etterslepet og den stadig voksende søknadsmengden.

Dette medlem ønsker en mer generell styrking av kulturbudsjettet enn det nå legges opp til, der f.eks. Norsk Kulturråd og Norsk Kulturfond burde vært tilgodesett med økte rammer for å bidra til å realisere gode prosjekter.

Når det gjelder fordelingen av midler til idrettsformål, viser dette medlem til Stortingets behandling av St.meld. nr. 14 (1999-2000) Idrettsliv i endring. Økte tilskudd til etablering av anleggstyper med høyt brukspotensial, flere nærmiljøanlegg, også i tilknytning til skolens uterom, samt rehabilitering av idrettsanlegg, vil bidra til at flere barn og ungdommer vil få mulighet til å drive fysisk aktivitet ut i fra egne interesser.

Dette medlem vil understreke betydningen av frivillige lag og organisasjoners innsats. Senterpartiet er derfor tilfreds med at Frifond-ordningen, som ble etablert på initiativ fra Senterpartiet, skal styrkes med økte tippemidler.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti

Dokument nr. 8:16 (2001-2002) om forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Ulf Erik Knudsen om lov om endring i lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv. (Etter at det er foretatt fondsavsettelse skal selskapets overskudd fordeles med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål) bifalles ikke.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og råder Odelstinget til å gjøre slike

vedtak:

A

Vedtak til lov

om endring i lov 28. august 1992 nr. 103
om pengespill mv.

I

I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv. gjøres følgende endring:

§ 10 skal lyde:

Etter at det er foretatt fondsavsetninger, skal selskapets overskudd fordeles med *en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål*. Midlene til idrettsformål fordeles av Kongen. *Av midlene til kulturformål fordeles $\frac{2}{3}$ av Stortinget og $\frac{1}{3}$ av Kongen.*

II

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

Denne lov trer i kraft straks.

Endringen i § 10 får ikke virkning for fordelingen i 2002 av overskuddet for 2001.

Overskuddet for 2002 fordeles i 2003 med $\frac{4}{18}$ til vitenskapelige formål, $\frac{7}{18}$ til idrettsformål og $\frac{7}{18}$ til kulturformål. Av midlene til kulturformål fordeles $\frac{6}{7}$ av Stortinget og $\frac{1}{7}$ av Kongen.

Overskuddet for 2003 fordeles i 2004 med $\frac{2}{18}$ til vitenskapelige formål, $\frac{8}{18}$ til idrettsformål og $\frac{8}{18}$ til kulturformål. Av midlene til kulturformål fordeles $\frac{3}{4}$ av Stortinget og $\frac{1}{4}$ av Kongen.

B

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til organiseringen av følgende fordelingsordning i statsbudsjettet for 2003:

Den delen av kulturmidlene fra tippingen som fordeles av Kongen skal gå til en egen fordelingsordning. Om lag 40 pst. av midlene skal gå til å realisere den kulturelle skolesekken over hele landet. Om lag 30 pst. skal gå til Frifond og om lag 30 pst. til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser, slik som for eksempel flerbrukshus, allaktivitetshus og hus for kultur.

Denne ordningen skal ikke gå på bekostning av tilsvarende bevilgninger på statsbudsjettet, men føre til en reell økning til disse formålene minst tilsvarende den økte tilførselen fra tippemidlene.

C

Stortinget ber Regjeringen stå fast på målet om å nå gjennomsnittlig OECD-nivå på forskningen innen 2005, og sørge for dette i de ordinære budsjettframlegg.

D

Stortinget ber Regjeringen om at grunnforskningens andel av de totale forskningsmidlene opprettholdes, og ber Regjeringen sørge for dette i statsbudsjettet.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 30. april 2002

Sonja Irene Sjøli

leder

Trond Giske

ordfører og sekretær

Vedlegg 1

Brev fra Kulturdepartementet til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 13. desember 2001

Dok 8:16 (2001-2002)

Det vises til brev av 27. november 2001 fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, med vedlagt forslag (Dokument nr 8:16) fra stortingsrepresentantene Sandberg og Knudsen om lov om endring i lov 28. august 1992 nr 103 om pengespill m.v. I forslaget foreslås at antall formål som skal motta midler fra Norsk Tippings spilleoverskudd reduseres til to (idrett og kultur). Det foreslås også at statskassens inntekter fra spilleoverskuddet bortfaller.

I forbindelse med Stortingets behandling av forslaget om opprettelse av Lotteritilsynet ble det forutsatt at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en samlet gjennomgang av spill- og lotterimarkedet, jf. Ot.prp. nr. 84 (1998-99) og Ot.prp. nr. 49 (1999-2000), samt Innst. O. nr. 33 (1999-2000) og Innst. O. nr. 12 (2000-2001).

I Ot.prp. nr. 49 (1999-2000) redegjorde regjeringen Stoltenberg for det kommende arbeidet med en samlet gjennomgang av spill- og lotteriområdet, jf. pkt. 3.3 siste avsnitt:

«Den samlede gjennomgangen av statlige og private spill og lotterier vil bl.a. innebære en nærmere vurdering av om det er hensiktsmessig med felles lovgivning og styring av statlige og private spill og lotterier. Det vil bli foretatt en samlet gjennomgang av rammebetingelsene for de statlige spill og private lotterier, herunder en nærmere vurdering av hvilke formål som skal anses lotteriverdige, om det er behov for

en deling av spill og lotterimarkedet mellom de ulike aktørene, og om det er behov for felles regler for markedsføring og aldersgrenser for spill og lotterier. I forbindelse med gjennomgangen vil bl.a også TV-lotterier, spill på ferger og spørsmålet om å åpne for kasino m.v. bli utredet, sammen med spørsmålet om nye retningslinjer for kontroll og godkjenning av skrape-lodd.»

Det er i det politiske grunnlaget for samarbeidsregjeringen (Sem-erklæringen) uttalt at samarbeidsregjeringen vil «fremme en melding om spill og lotterier med sikte på en avveining mellom statens inntekter og nye inntektsmuligheter for de frivillige organisasjoner».

Kulturdepartementet arbeider nå med en gjennomgang av spill- og lotteriområdet. I likhet med den forrige regjering, jf omtale i St.prp. nr 1 (2001-2002), tas det sikte på å fremme en samlet redegjørelse for Stortinget høsten 2002. I den forbindelse vil behovet for endringer i lov om pengespill og lotteriloven bli vurdert som en del av den samlede gjennomgang.

Kulturdepartementet vil heller ikke unnlate å peke på at forslaget i Dok 8:16 (2001-2002) vil medføre et betydelig inntektstap for staten, jf at det i statsbudsjettet for 2002 under kap 3305 er budsjettetert med spilleinntekter på 1,7 milliarder kroner. Dette forholdet vil også måtte hensyntas i den forestående revurdering av lovverket på spillområdet.

Vedlegg 2**Brev fra Kultur- og kirke departementet til Høyres og Kristelig Folkepartis stortingsgrupper,
datert 11. april 2002****Dok 8:16 (2001-2002)**

Det vises til brev av 9. april 2002 fra stortingsrepresentant Sonja Sjøli vedrørende forslag i Dokument nr 8:16 (2001-2002) fra stortingsrepresentantene Sandberg og Knudsen om endring i fordelingen av tippemidler etter lov 28. august 1992 nr 103 om pengespill m.v.

Spørsmål:

I brevet reises spørsmål ved om følgende formulering medfører riktighet: «Komiteen vil påpeke at det kan se ut som om ordningen med dekning av forskningsmidler via spill uansett kan falle bort pga. endringer i EU, gjennom at overskuddet av spill skal gå til samfunnsnyttige formål, og ikke kunne dekke løpende utgifter til statlige oppgaver som inntekt på statsbudsjettet».

Svar:

Det er Kultur- og kirke departementets oppfatning at det gjennom EU-retten eller i tilknytning til EØS-avtalen ikke ligger begrensninger i hvem som kan motta inntekter fra pengespill. Departementet er heller

ikke kjent med at det er utarbeidet forslag til slike regler eller at slike forslag er under utarbeidelse.

I den såkalte Schindler dommen (sak C-275/92 for EF-domstolen) er det i premissene 60 og 61 i dommen stadfestet at nasjonalstaten i utgangspunktet står fritt til å fastsette sitt nasjonale regelverk vedrørende pengespill og lotterier, så lenge hovedformålet med regelverket er å ivareta spilledeltakernes behov for beskyttelse mot farene ved pengespill i samsvar med de sosiale og kulturelle tradisjoner som knytter seg til pengespill i den aktuelle medlemsstat. Kopi av dommen følger vedlagt. EF-domstolen har opprettholdt dette standpunkt i flere senere avgjørelser vedrørende lotterier og pengespill.

Det er departementets oppfatning at EF-domstolens standpunkt innebærer at Norge står fritt til å opprettholde gjeldende regler etter pengespilloven § 10. Det vises for øvrig til dagens regler i Sverige hvor store deler av spilleoverskuddet i Svenska Spel inntektsføres direkte i statskassen uten øremerking. Også i Danmark inntektsføres deler av spilleoverskuddet som avgifter til statskassen uten øremerking.

Vedlegg 3**Brev fra Finansdepartementet v/finansministeren til Høyres og Kristelig Folkepartis stortingsgrupper, datert 29. april 2002****Ad: Dokument 8:16 (2001-2002) - fordeling av spillemidler**

Jeg viser til brev av 25.4.2002 til Finansdepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet, vedlagt utkast til flertallsmerknad til Dokument 8:16 (2001-2002). Stortingssgruppene ber om en vurdering av hvilke konsekvenser flertallsmerknadene og forslaget eventuelt vil få for de ulike sektorene. Jeg vil med dette brevet svare på vegne av de tre departementene.

Overskuddet fra Norsk Tipping AS fordeles per i dag med en tredel hver til idrett, kultur og forskning. Bevilgningene til forskning og kultur over statsbudsjettet, baseres på anslått overskudd fra Norsk Tipping etter fondsavsetninger året før. I 2002 ble om lag 853 mill. kroner fordelt til hver av disse to formålene fra spilleoverskuddet. Midlene til idrettsformål fordeles av Kongen basert på faktisk overskudd fra Norsk Tipping. I 2002 er tildelingen til idrettsformål om lag 858 mill. kroner. I det videre vil jeg for enkelthets skyld gå ut i fra det beløp som faktisk er stilt til rådighet til de tre formålene i 2002 fra Norsk Tipping AS, dvs. 858 mill. kroner.

Konsekvenser for bevilgninger til forskning

1. Den foreslåtte utfasingen av midler til forskning fra spilleoverskuddet innebærer at overføringene til forskning fra spilleoverskuddet reduseres med om lag 286 mill. kroner hvert år i 2003, 2004 og 2005.
2. Økt kapital på 14 mrd. kroner i Forskningsfondet fra 1.7.2002 gir en økt avkastning på om lag 420 mill. kroner i 2003 (halvårseffekt), deretter 840 mill. kroner per år (helårseffekt), gitt dagens rentenivå.

Nettoeffekten av disse forslagene framgår av tabellen nedenfor.

Midler til forskning (i mill. kroner)

	Spillemidler	Fonds-avkastning	Nettoendring forskningsmidler
2002	858	0	0
2003	572	420	134
2004	286	840	268
2005	0	840	-18

Tallene er basert på regnskapstall for spilleåret 2001 til fordeling i 2002.

Kombinasjonen av at forskningsformål fases ut av tildelingen fra spillemidlene og en stor økning i Forskningsfondet inneværende år, innebærer en styrking av midlene til forskning for 2003 og 2004. Tar man utgangspunkt i en videreføring av 2002-tall, kan de samlede midlene til forskningen i 2005 bli redusert i forhold til dagens regelverk. Dette vil imidlertid avhenge av den fremtidige størrelsen på spillemidlene og fondsavkastningen.

Økt kapital i Forskningsfondet bevilges «under streken» (90-post) på statsbudsjettet, mens midlene som stilles til rådighet til forskning fra fondsavkastningen budsjetteres «over streken» (50-post). *Flertallsforslaget innebærer en svekkelse av budsjettbalansen tilsvarende økningen i fondsavkastningen.* Innenfor de budsjetttrammer som følger av handlingsregelen for finanspolitikken, vil dette derfor fortrenge bevilgninger til andre formål over statsbudsjettet i kommende budsjettterminer. Forslaget innebærer et inndeckningsbehov på om lag 420 mill. kroner i 2003, mens behovet for inndeckning i 2004 blir om lag 840 mill. kroner. Jeg anser det som svært uheldig at det legges budsjettmessige føringer i denne størrelsen i fremtidige budsjettterminer, uten at det er anvist budsjettmessig inndeckning.

I utkastet til flertallsmerknad blir det forutsatt at grunnforskningens andel av de totale forskningsmidlene blir opprettholdt, og at Regjeringen må sørge for dette i statsbudsjettet. Flertallet peker på at omleggingen av systemet ikke skal innebære endret fordeling mellom typer av forskning eller typer av institusjoner. For å sikre dette, vil det være nødvendig å gjennomgå og endre gjeldende forvaltning og fordeling av fondsavkastningen. Generelt innebærer det foreslåtte opplegget at Fondet for forskning blir en mer generell finansieringsmekanisme for forskning, og at det også må ivareta de formål og hensyn som tippemidlene i dag dekker.

Konsekvenser for bevilgninger til idrett og kultur

Forslaget innebærer en gradvis styrking av tildelingene til idretts- og kulturformål med om lag 430 mill. kroner til hvert av formålene fra og med 2005.

Tabellen nedenfor viser fordelingen på ulike formål, forutsatt at spilleoverskuddet i 2002 blir uendret i årene fremover.

mill. kroner

Formål	Gjeldende fordelingsnøkkel	Ny fordelingsnøkkel		
		2003	2004	2005
<i>Idrett</i>	858	1 001	1 144	1 287
Kultur				
- Statsbudsjettet	858	858	858	858
- Kongelig resolusjon	0	143	286	429
<i>Til sammen kultur</i>	858	1 001	1 144	1 287

Tallene er basert på regnskapstall for spilleåret 2001 til fordeling i 2002.

På samme måte som i dag vil forslaget innebære at den delen av spillemidlene som går til idrett holdes utenfor statsbudsjettet. 2/3 av midlene til kulturformål vil bli bevilget over statsbudsjettet, mens 1/3 vil bli fordelt ved kongelig resolusjon. Forslaget til vedtak spesifiserer følgende fordelingsnøkkel:

- 40 % til kulturell skolesekk
- 30 % til Frifond
- 30 % til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser

Kultur- og kirke departementet tildeler per i dag midler til de ovennevnte formålene over statsbudsjettet. I henhold til forslaget skal ikke ordningen gå på bekostning av tilsvarende bevilgninger på statsbudsjettet. Dette vil innebære at det tildeles midler til samme formål både over statsbudsjettet og ved kongelig resolusjon. Statens tildelinger vil således bli mindre oversiktlige og ordningen vil føre til økt administrasjon.

Vedlegg 4**Brev fra Kultur- og kirkedepartementet v/statsråden til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 29. april 2002****Dokument nr. 8:16 (2001-2002) fordeling av tippemidler - forslag til endring i lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v.**

Det vises til brev av 25.04.2002.

Kultur- og kirkedepartementet har følgende merknader til forslaget til endring av lov om pengespill § 10:

Med forslaget foreslår et flertall i komiteen en gradvis innføring av en todelt tippenøkkel med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål. Fordelingsnøkkelen skal innføres over 3 års periode, ved at den tredjedel som tidligere gikk til forskning, avvikles med $\frac{1}{3}$ hvert år fra og med fordelingen for 2003 til fordelingen for 2005. Fra og med 2005 fordeles $\frac{2}{3}$ av midlene til kulturformål av Stortinget og $\frac{1}{3}$ av Kongen. Midlene til idrettsformål skal fordeles av Kongen.

Forslagets hovedregel vil etter dette gjelde fra 2005. Etter kontakt med Justisdepartementets lovavdeling vil departementet foreslå at det i lov om endring i § 10 skilles mellom den nye hovedregel om fordelingsnøkkel og overgangsbestemmelsene.

Departementet foreslår derfor følgende endringer i forslaget som skal presenteres for Odelstinget:

Lov om endring i lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv.

I

I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill mv. skal § 10 lyde:

Etter at det er foretatt fondsavsetninger, skal selskapets overskudd fordeles med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål. Midlene til idrettsformål fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål fordeles $\frac{2}{3}$ av Stortinget og $\frac{1}{3}$ av Kongen.

II*Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser*

Denne lov trer i kraft straks.

Endringen i § 10 får ikke virkning for fordelingen i 2002 av overskuddet for 2001.

Overskuddet for 2002 fordeles i 2003 med $\frac{4}{18}$ til vitenskapelige formål, $\frac{7}{18}$ til idrettsformål og $\frac{7}{18}$ til kulturformål. Av midlene til kulturformål fordeles $\frac{6}{7}$ av Stortinget og $\frac{1}{7}$ av Kongen.

Overskuddet for 2003 fordeles i 2004 med $\frac{2}{18}$ til vitenskapelige formål, $\frac{8}{18}$ til idrettsformål og $\frac{8}{18}$ til kulturformål. Av midlene til kulturformål fordeles $\frac{3}{4}$ av Stortinget og $\frac{1}{4}$ av Kongen.

Overgangsbestemmelsene er i samsvar med komiteens forslag, men plassert som overgangsbestemmelser i endringsloven i stedet for i pengespilloven. Dessuten er de brøkmessige konsekvensene av komiteens forslag regnet ut og inntatt i bestemmelsen. Departementet har klarert forslaget til ny tekst med lovavdelingen i Justisdepartementet.